

Dr Dariusz Piotrowski

Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego
w Warszawie,

Mgr Joanna Gawędzka

Katedra Marketingu i Przedsiębiorczości
Politechnika Białostocka

PRZECIWDZIAŁANIE DYSPROPORCJOM ROZWOJOWYM W DOSTĘPNOŚCI DO SZKOLNICTWA WYŻSZEGO W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM NA PRZYKŁADZIE PAŃSTWOWYCH SZKÓŁ WYŻSZYCH

Rola i znaczenie szkolnictwa wyższego w aktywizowaniu obszarów peryferyjnych

U progu XXI wieku, w rozwoju szkolnictwa wyższego odgrywają dominującą rolę czynniki związane z wiedzą, umiejętnościami człowieka, z kształceniem ustawicznym i z gospodarką opartą na wiedzy. Wynika to głównie ze zmiany udziału sektorów w wytwarzanym produkcie narodowym na rzecz sektora usług. W obecnych czasach inwestowanie w edukację i naukę jest podstawowym działaniem służącym osiągnięciu postępu społecznego i gospodarczego. Takie działania nabierają większego znaczenia w województwie podlaskim, biorąc pod uwagę fakt, iż region ten cechuje się niższym poziomem rozwoju. Ewolucja nauki staje się fundamentem rozwoju gospodarki opartej na wiedzy oraz społeczeństwa uczącego się. Kształcenie ustawiczne¹ wiąże się z tworzeniem możliwości edukacji w każdym wieku i na wszystkich poziomach. Osoba, która permanentnie uczy się powinna dzięki pozyskiwanej wiedzy posiadać umiejętność wpływania na kształtowanie przyszłości.

¹ Kształcenie ustawiczne (UNESCO - Nairobi 1976) to kompleks procesów oświatowych: formalnych, nieformalnych i incydentalnych, które niezależnie od treści, poziomu i metod umożliwiają uzupełnianie wykształcenia w formach szkolnych i pozaszkolnych, dzięki czemu osoby dorosłe rozwijają swoje zdolności, wzbogacają wiedzę, udoskonalać kwalifikacje zawodowe lub zdobywają nowy zawód, zmieniają swoje postawy.

Unia Europejska stała w obliczu przemian wynikających z globalizacji oraz kształtowania się gospodarki opartej na wiedzy. Aby stawić czoła dokonującym się wyzwaniom, Rada Europejska na posiedzeniu w Lizbonie 23 i 24 marca 2000 r. ustaliła, iż do roku 2010 powinien zostać osiągnięty następujący cel strategiczny [*Edukacja ustawiczna*, 2005, s. 8]:

„Gospodarka europejska powinna stać się najbardziej konkurencyjną i dynamiczną gospodarką na świecie – gospodarką opartą na wiedzy, zdolną do trwałego wzrostu, tworzącą coraz większą liczbę lepszych miejsc pracy i zwiększającą spójność społeczną”. Strategia Lizbońska wywarła ogromny wpływ na liczne dziedziny życia w krajach Wspólnoty i państwach ubiegających się o przyjęcie do Unii Europejskiej. Bardzo ważną rolę przypisano kształceniu ustawicznemu rozumianemu jako [*Edukacja ustawiczna*, 2005]: „kształcenie ogólne, kształcenie i szkolenie zawodowe, kształcenie nieoficjalne i nieformalne, prowadzone przez całe życie, dzięki czemu ulega polepszeniu poziom wiedzy, umiejętności i kompetencji, z perspektywy osobistej, obywatelskiej, społecznej i/lub zawodowej. Kształcenie ustawiczne obejmuje usługi w zakresie poradnictwa”.

Z dokumentu Strategii Lizbońskiej wynika, iż zwraca ona uwagę na cztery zasadnicze kierunki [*Edukacja ustawiczna*, 2005]:

- innowacyjność (gospodarka oparta na wiedzy),
- liberalizacja (rynków telekomunikacji, energii, transportu i rynków finansowych),
- przedsiębiorczość (ułatwienia w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej),
- spójność społeczna (kształtowanie nowego modelu aktywnego państwa socjalnego).

Koniec XX wieku i początek XXI wieku charakteryzuje szereg zmian dotyczących struktur, zarządzania, zakresu i form konkurencji, globalizacji, rozwoju technik informatycznych i innych zmian składających się na rewolucję społeczną, techniczną i ekonomiczną. Takiej rewolucji oczekuje się również od szkolnictwa wyższego, czego wyrazem jest m.in. Deklaracja Bolońska², stanowiąca wyraz tendencji do

² Deklaracja Bolońska podpisana w 1999 r. przez ministrów odpowiedzialnych za szkolnictwo wyższe w 29 państwach europejskich, zapoczątkowała proces istotnych zmian w systemach edukacji wielu krajów. Proces ten, nazywany często Procesem Bolońskim, zmierza do utworzenia do 2010 r., w wyniku uzgodnienia pewnych ogólnych zasad organizacji kształcenia, Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego – European Higher Education Area (w literaturze polskiej używa się również określenia Europejska Przestrzeń Szkolnictwa Wyższego).

stworzenia systemu europejskiego szkolnictwa, zdolnego konkurować z innymi systemami w edukacji. Deklaracja Bolońska stanowi formalny wyraz tych dążeń. „Europa Wiedzy” jest aktualnie powszechnie uznawana za niezastąpiony czynnik rozwoju społecznego i ludzkiego, a także za niezbędny element konsolidacji i wzbogacenia tożsamości europejskiej, który daje obywatelom Europy umiejętności niezbędne do stawienia czoła wyzwaniom XXI wieku, wraz ze świadomością wspólnych wartości oraz przynależności do wspólnej przestrzeni społeczno-kulturalnej. Deklaracja z Sorbony z 25 maja 1998 r. zwróciła uwagę na centralną rolę uniwersytetów w budowie kulturalnego obszaru Europy. Podkreśliła znaczenie powstania Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego będącego kluczem do promowania mobilności obywateli, nowych możliwości pracy oraz ogólnego rozwoju kontynentu. Należy dążyć do tego, aby europejski system szkolnictwa wyższego stał się równie atrakcyjny na skalę światową, jak nasze nadzwyczajne tradycje kulturalne i naukowe. W Procesie tym wyznacza się najistotniejsze cele niezbędne dla utworzenia europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego oraz dla promowania europejskiego systemu szkolnictwa wyższego na skalę światową [*Deklaracja Bolońska...*, ([http](#))].

W związku z wymogami stawianymi przez Unię Europejską, Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu opracowało dokument pt. „Strategia rozwoju kształcenia ustawicznego do roku 2010” [*Strategia rozwoju...*, 2003], który został przyjęty przez Radę Ministrów dnia 8 lipca 2003r. Twórcy tej Strategii odwołują się zarówno do dokumentów krajowych jak i Unii oraz określili cel strategii dotyczący wyznaczania kierunków rozwoju ustawicznego w kontekście idei uczenia się przez całe życie i budowania społeczeństwa opartego na wiedzy. Zwraca się uwagę na stworzenie możliwości rozwoju każdego obywatela poprzez upowszechnianie dostępu do kształcenia ustawicznego, podniesienia jego jakości oraz zwiększenia szans na rynku pracy.

W Strategii realizacja celu strategicznego opiera się na sześciu działaniach priorytetowych korespondujących z europejskim obszarem uczenia się przez całe życie [*Strategia rozwoju...*, 2003]:

1. Zwiększenie dostępności do kształcenia ustawicznego.
2. Podnoszenie jakości kształcenia ustawicznego.
3. Współdziałanie i partnerstwo.
4. Wzrost inwestycji w zasoby ludzkie.

5. Tworzenie zasobów informacyjnych w zakresie kształcenia ustawicznego i rozwój usług doradczych.
6. Uświadomienie roli i kształcenia ustawicznego.

Rozwój edukacji na takim poziomie jest niezbędny, aby przełamać bariery rozwojowe, które zaznaczają się w województwie podlaskim. Ważny jest tutaj rozwój ośrodków peryferyjnych (Suwałki i Łomża) położonych z dala od głównego ośrodka wzrostu w Polsce północno-wschodniej, jakim jest miasto Białystok. Współcześnie występuje potrzeba posiadania wykształconej kadry i ośrodków akademickich mających szeroki wachlarz kierunków studiów.

Stopień rozwoju szkolnictwa wyższego w województwie podlaskim

Okres transformacji w polskiej gospodarce przyniósł wiele istotnych zmian, które przyczyniły się do dynamicznego rozwoju szkolnictwa wyższego. Szczególnie ważny był rozwój instytucjonalny oraz bazy dydaktyczno-badawczej na obszarach położonych peryferyjnie w stosunku do głównych ośrodków rozwoju. Problematyka ta w dużym stopniu dotyczy województwa podlaskiego, które wykazuje się niskimi wskaźnikami rozwoju oraz znacznym rozproszeniem sieci osadniczej, co istotnie wpływa na dostępność w sferze usług społecznych, w tym szkolnictwa wyższego.

Determinantem dalszego rozwoju szkolnictwa wyższego w województwie podlaskim jest istnienie silnej bazy naukowo-dydaktycznej w mieście Białystok. Liczne uczelnie zlokalizowane na terenie Białegostoku wpływają w tym zakresie na kierunki rozwoju w całym regionie. Do okresu przeobrażeń ustrojowych w Polsce, jakie miały miejsce w latach dziewięćdziesiątych XX wieku, Białystok skupiał funkcje szkolnictwa wyższego na obszarze województwa. Wyjątkiem były prowadzone studia przez Uniwersytet Warszawski w zakresie administracji w Suwałkach i Łomży oraz teologii w punkcie konsultacyjnym Akademii Teologii Katolickiej w Suwałkach (szerzej: [Piotrowski, 2004]).

Sytuacja uległa zmianie po powstaniu niepaństwowych szkół wyższych. Pierwsza szkoła niepaństwowa powstała w 1993 r. w Suwałkach i była to Wyższa Szkoła Służby Społecznej im. Ks. Franciszka Blachnickiego. W tym samym roku w Białymstoku utworzono Wyższą Szkołę Finansów i Zarządzania. W latach 1995-1997 roku rozpoczęły działalność następne szkoły wyższe: Wyższa Szkoła Ma-

tematyki i Informatyki Użytkowej w Białymstoku (1995), Wyższa Szkoła Agrobiznesu w Łomży (1996), Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Białymstoku (1996), Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku (1996), Wyższa Szkoła Suwalsko-Mazurska im. Papieża Jana Pawła II (1997) oraz Wyższa Szkoła Zarządzania i Przedsiębiorczości w Łomży (1997).

Ważnym wydarzeniem, podnoszącym rangę województwa, było przekształcenie Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Uniwersytet w Białymstoku będący samodzielną uczelnią. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. powołała go do życia jako trzynasty uniwersytet w Polsce. Dynamiczny rozwój uniwersytetu można zauważyć na przykładzie programów Socrates-Erasmus i Leonardo da Vinci, gdzie współpracuje on z trzydziestoma uczelniami w Europie, ma podpisanych dwadzieścia pięć umów o bezpośredniej współpracy naukowej. Dzięki współpracy międzyuczelnianej i międzynarodowej studenci UwB mają możliwość odbywać staże zawodowe poza granicami Polski. W prowadzonych badaniach naukowych wykorzystuje się niepowtarzalne środowisko przyrodnicze oraz atrakcyjne badawczo różnicowanie kulturowe regionu. Uniwersytecka Komisja Akredytacyjna przyznała certyfikat wysokiej jakości kształcenia czterem kierunkom: historii, ekonomii, chemii i biologii, co było tylko potwierdzeniem jakości zajęć dydaktycznych na UwB. Z kolei Państwowa Komisja Akredytacyjna udzieliła do tej pory akredytacji: administracji, biologii, chemii, ochronie środowiska i informatyce. W toku są procedury akredytacyjne matematyki, filologii polskiej i socjologii. Wyraźnie daje się zauważyć, że UwB jest uczelnią, która wciąż rozwija się i stwarza coraz to lepsze warunki do pracy naukowej i studiowania. Dowodem tego są inwestycje, zwłaszcza budowa Biblioteki Uniwersyteckiej, która pomieści 850 tys. woluminów, auli Wydziału Prawa, hali sportowej, centrum obliczeniowego i budynku dydaktycznego na potrzeby Wydziału Matematyczno-Fizycznego. Kierunki kształcenia są dostosowywane do potrzeb i możliwości regionu. Brane są pod uwagę potrzeby naszych rodaków mieszkających za wschodnią granicą, gdzie w programie studiów znalazły się studia nad teologią Kościoła katolickiego i prawosławnego. Mają one ważny wymiar ekumeniczny i akcentują specyfikę uczelni.

Również prężnie rozwija się Politechnika Białostocka, gdzie dokonywane są duże inwestycje, które wpływają na podniesienie wizerunku regionu jako całości. Na przykład w 2002 r. został oddany do

użytku nowoczesny budynek Wydziału Elektrycznego, powołano Fundację na Rzecz Rozwoju Politechniki Białostockiej. Politechnika Białostocka została przyjęta w skład European University Association. Centrum Komputerowych Sieci Rozległych (CKSR) oraz Studium Informatyki w Zarządzaniu i Biznesie PB powołały Regionalną Akademię CISCO, kształcącą specjalistów sieci komputerowych. Pracownicy CKSR uruchomili pierwszy odcinek sieci PIONIER w relacji Białystok–Warszawa. W 2003 r. Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej pozytywnie zaopiniowało jakość kształcenia na kierunku zarządzanie i marketing. Komisja Akredytacyjna Uczelni Technicznych udzieliła akredytacji kierunkowi studiów elektronika i telekomunikacja prowadzonemu przez WE PB na lata akademickie 2002/03 i 2003/04. Także trwa budowa dużej auli Wydziału Elektrycznego, która będzie mogła pomieścić 650 osób, z możliwością podziału na trzy mniejsze, po 150 i 350 osób. W 2003 r. przekazano kolejne zmodernizowane pomieszczenia w hali „Berlin” w Kleosinie na potrzeby Wydziału Zarządzania. Została otworzona hala sportowo-widowiskowa Akademickiego Centrum Sportu.

Bardzo dynamicznie rozwija się Akademia Medyczna w Białymstoku, która podjęła szeroki program międzynarodowej współpracy, w zakresie wdrażania nowych metod nauczania, w dziedzinie badań naukowych oraz w zakresie diagnostyki i terapii. Unowocześniono wyposażenie aparaturowe zakładów nauk podstawowych i zaplecze diagnostyczno-lecznicze klinik. Obecnie w Akademii funkcjonuje Wydział Lekarski z Oddziałem Stomatologii, Wydział Pielęgniarstwa i Ochrony Zdrowia oraz Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Medycyny Laboratoryjnej. Nauczanie studentów realizuje 57 zakładów podstawowych nauk medycznych, 43 kliniki, 4 studia i 2 samodzielne pracownie.

W marcu i kwietniu 2005 r. opublikowano trzy z czterech najważniejszych list rankingowych polskich szkół wyższych i rezultaty badań ankietowych przedstawiły „Newsweek”, „Polityka” i „Perspektywy”. Na przykład w rankingu „Newsweeka”, Uniwersytet w Białymstoku zajął trzecie miejsce (klasyfikacja według typu uczelni – Uniwersytety), awansował też w podsumowaniach „Polityki” i „Perspektyw”. Zwycięzcą czwartej edycji ogólnopolskiego rankingu wyższych uczelni 2005 „Newsweeka” została warszawska Szkoła Główna Handlowa, drugie miejsce zajął Uniwersytet Warszawski, trzecie Akademia Ekonomiczna w Poznaniu. W podsumowaniu najlepszych szkół (typ Uniwersytety) Uni-

wersytet w Białymstoku zajął trzecie miejsce. UwB wyprzedziły Uniwersytet Warszawski i Uniwersytet Gdański.

Białystok jako główne centrum szkolnictwa wyższego

Miasto Białystok posiada wysoką rangę jeżeli chodzi o ośrodek akademicki mający najbardziej rozwiniętą bazę szkolnictwa wyższego, zarówno państwowego jak i niepaństwowego, a także jest miejscem, gdzie absorbowane są nowoczesne formy kształcenia. W ośrodkach akademickich powstają Centra Innowacji i Transferu Technologii (CITT) i przykładem tego jest Politechnika Białostocka. Ma ono charakter centrum uczelniano-przemysłowego, prowadzącego działalność usługową, badawczą, doradczą, szkoleniową, promocyjną i organizacyjną, w zakresie transferu technologii i przedsiębiorczości. W ramach CITT działa Punkt Kontaktowy Programów Unii Europejskiej, powołany w 2003 roku na podstawie decyzji Krajowego Punktu Kontaktowego. Celem działania Punktu Kontaktowego jest wspieranie uczestnictwa w Programach Ramowych Unii Europejskiej. Centrum Innowacji i Transferu Technologii podejmuje działania, które związane są z nawiązywaniem współpracy z organami samorządu i przedsiębiorcami na rzecz podnoszenia konkurencyjności regionu podlaskiego w dziedzinie przedsiębiorczości, badań i rozwoju technologicznego.

Centrum Innowacji i Transferu technologii specjalizuje się w realizacji następujących projektów [Centrum Innowacji..., (http)]:

- organizacja i realizacja procesów transferu technologii,
- tworzenie więzi między zorientowanymi na innowacje przedstawicielami nauki a przemysłem, ze szczególnym uwzględnieniem sektora małych i średnich przedsiębiorstw,
- promocja, upowszechnianie i udział we wdrażaniu osiągnięć nauki i techniki w zakresie nowoczesnych technologii,
- udział w programach rządowych i pomocowych Unii Europejskiej w zakresie wspierania innowacyjnych rozwiązań w obszarze produkcji, usług, edukacji i zarządzania,
- utrzymywanie stałej łączności i współpracy z międzynarodowymi i krajowymi organizacjami wspierającymi badania naukowe, transfer technologii i rozwój gospodarczy,
- realizacja programów badawczych, rozwojowych, gospodarczych

i innych, w tym m.in. programów Wspólnoty Europejskiej dotyczących rozwoju nauki, techniki i technologii³.

W drodze konkursu na regionalne i branżowe punkty kontaktowe ogłoszonego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki w dniu 13 stycznia 2006 r. Centrum Innowacji i Transferu Technologii PB w dniu 29 maja 2006 r. uzyskało status Punktu Kontaktowego. Jest to już czwarty rok działania Punktu Kontaktowego Programów Ramowych UE przy CITT. Punkt ten pełni funkcję koordynatora krajowego w zakresie prac wspomagających przystępowanie do specjalnych programów badawczych. Natomiast PK jest Partnerem Regionalnego Konsorcjum Punktów Kontaktowych w regionie centralnym obejmującym województwa: mazowieckie, podlaskie i świętokrzyskie. Regionalne konsorcjum powstało w 2006 r., aby wzmocnić pozycję regionu, czyli dokładnie współpracy oraz wymiany doświadczeń.

Celem działania sieci Punktów Kontaktowych Programów Badawczych Unii Europejskiej jest zwiększenie udziału polskich podmiotów w programach Unii Europejskiej, głównie poprzez świadczenie usług doradczych i promocji tych programów w społeczności naukowców i przedsiębiorców. Politechnika Białostocka posiada wiele wydziałów, co zapewnia szeroki wachlarz kształcenia studentów, tj. Wydział Architektury, Budownictwa i Inżynierii Środowiska, Elektryczny, Informatyki, Mechaniczny, Zarządzania, Zamiejscowy Wydział Mechaniczny PB w Suwałkach oraz Zamiejscowy Wydział Zarządzania Środowiskiem PB w Hajnówce.

Poprzez powstawanie centrów innowacji oddziaływanie Białegostoku jest coraz większe na cały obszar województwa podlaskiego. W dniu 11 czerwca 2003 r. powołany został uchwałą Senatu Uniwersytetu w Białymstoku Wschodni Ośrodek Transferu Technologii (WOTT), jako jednostka międzywydziałowa prowadząca działalność badawczą, szkoleniową i edukacyjną. Głównym celem tego Ośrodka jest dostarczanie kompleksowej pomocy jednostkom naukowym i badawczo-rozwojowym

³ Centrum działa również w obszarze doradztwa: doradztwo gospodarcze i realizacja projektów na rzecz sektora małych i średnich przedsiębiorstw; pomoc w przygotowaniu i realizacji projektów na rzecz gmin i instytucji samorządowych; organizowanie i realizacja badań oraz usług naukowo-badawczych, technicznych, szkoleniowych i promocyjnych poprzez tworzenie zespołów badawczych, mających na celu rozwiązanie określonego problemu; wspieranie i inspirowanie tworzenia nowych innowacyjnych przedsiębiorstw Regionu Podlaskiego; pomoc w pozyskiwaniu środków finansowych dla realizacji przedsięwzięć opartych na zaawansowanych technologiach.

oraz sektorowi małych, średnich przedsiębiorstw, zainteresowanym wdrożeniem innowacji i transferem technologii. WOTT prowadzi działania na rzecz rozwoju międzynarodowej współpracy Uniwersytetu w Białymstoku w ramach Programów Badawczych Unii Europejskiej, a w szczególności rozwoju kontaktów międzynarodowych z Litwą, Białorusią, Ukrainą i Rosją dla podejmowania wspólnych projektów z udziałem innych partnerów polskich i zagranicznych.

Kolejnym działaniem była idea powstania Konsorcjum Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód, wynikła z poszukiwania pomysłu na przełamanie istniejących barier i opóźnień w rozwoju województwa podlaskiego, gdzie założycielami był: Urząd Miasta Suwałki, Uniwersytet w Białymstoku, Politechnika Warszawska, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie, Instytut Łączności w Warszawie oraz Polsko-Litewska Izba Gospodarcza Rynków Wschodnich, która działa w Suwałkach. Suwałki otrzymały ok. 10 mln złotych na uzbrojenie 8 ha gruntów z Agencji Rozwoju Przemysłu, pozyskanych w wyniku konkursu Sektorowego Programu Operacyjnego – Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw. Głównym zadaniem konsorcjum jest rozwijanie nowoczesnych technologii w północno-wschodniej Polsce. Ważnym celem konsorcjum jest współpraca naukowców z biznesem, która ma doprowadzić do ożywienia gospodarczego w regionie. W parku naukowym będą preferowane takie branże, jak elektronika, informatyka, inżynieria materiałowa, technologie w ochronie zdrowia i ochronie środowiska, przemysł drzewny, chemia lub mechanika precyzyjna. Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach Spółka z o.o. istnieje od czerwca 2004 r. Głównym celem strategicznym Parku jest stworzenie w Suwałkach atrakcyjnego miejsca wzajemnych powiązań pomiędzy nauką a biznesem, umożliwiającego transfer technologii i prowadzenie innowacyjnych form działalności gospodarczej i inwestowania. Park ten wyróżnia się nowoczesną infrastrukturą, bliskością z rynkami „Wschodu” (Litwa, Rosja, Estonia, Łotwa), niskimi kosztami korzystania z majątku „produkcyjnego”, profesjonalnymi usługami pomocniczymi oraz szeroko rozwiniętymi kontaktami świata nauki z przedsiębiorcami. Ogólnie stwierdzając Park Naukowo-Technologiczny jest siłą napędową gospodarki całego regionu, stymulatorem permanentnego rozwoju nauki i gospodarki, zapewniającym warunki dla swobodnego przepływu wiedzy naukowej do praktyki gospodarczej oraz miejscem rozwoju nowoczesnych technologii, generującym nowe miejsca pracy.

W związku z istnieniem Parku Naukowo-Technologicznego Polska-Wschód oraz współpracy transgranicznej powstała inicjatywa powołania Międzynarodowej Akademii Technologii Informatycznych i Zarządzania (MATIZ) w Suwałkach, na której wiedzę zdobywaliby studenci nie tylko z Polski, ale i z Litwy i innych państw, w szczególności basenu Morza Bałtyckiego. Językami wykładowymi byłyby angielski i rosyjski, a wykładowcami byłiby pracownicy z uczelni i instytutów Warszawy, Wilna, Mińska, Białegostoku i innych [*Regionalna Strategia...*, 2004, s. 53]. Jednym z celów powołania tej Akademii byłaby realizacja zadania współpracy transgranicznej w obszarze transferu i promocji innowacji pomiędzy sferą nauki, administracji i biznesu.

Obecnie podejmowane są działania nad utworzeniem Parku Naukowo - Technologicznego w sąsiedztwie modernizowanego lotniska Krywlany w Białymstoku. W lipcu 2006 roku w tej sprawie został podpisany list intencyjny przez przedstawiciela Zarządu Województwa Podlaskiego, Prezydenta Białegostoku, prezesa Podlaskiej Fundacji Rozwoju Regionalnego, przedstawicieli państwowych białostockich uczelni: Akademii Medycznej, Uniwersytetu w Białymstoku i Politechniki Białostockiej [*Wrota Podlasia*, ([http](http://))].

Miasto Białystok dynamicznie uczestniczy w różnych programach zagranicznych i w związku z tematem pracy autorzy szczególną uwagę skupiają na działalności państwowych uczelni. W ostatnim czasie powstała próba otwarcia filii UwB w Wilnie oraz wzbogacenia jej poprzez rozbudowę bazy dydaktycznej i badawczej. Została zgłoszona potrzeba budowy kampusu UwB w ramach projektu Regionalny Program Operacyjny Polska Wschodnia na lata 2007-2013.

W celu wzmocnienia i nadania wyższej rangi białostockiemu ośrodkowi akademickiemu, istnieje możliwość połączenia Politechniki Białostockiej z Uniwersytetem w Białymstoku. W przypadku zjednoczenia uczelni mają one większe szanse na dofinansowanie rozwoju w tych uczelniach z UE i podniesienia znaczenia ich rangi na tle innych ośrodków akademickich w Polsce.

Również Uniwersytet w Białymstoku posiada rozbudowaną liczbę wydziałów, dostosowaną do zmieniających się warunków na rynku europejskim. Tworzy go siedem wydziałów: Biologiczno-Chemiczny, Ekonomii, Filologiczny, Historyczno-Socjologiczny, Matematyczno-Fizyczny, Pedagogiki i Psychologii, Prawa oraz jednostki międzywydziałowe.

Istnieje również w Białymstoku Filia Akademii Muzycznej w Warszawie, Wydział Sztuki Łalkarskiej Akademii Teatralnej w Warszawie.

Począwszy od roku akademickiego 1991/1992 do 2000/2001 liczba studentów w województwie uległa czterokrotnemu wzrostowi. W roku akademickim 2000/2001 kształciło się w województwie podlaskim 2,8% ogółu studentów w Polsce [Horodeński, Sadowska-Snarska, 2001, s. 163]. Zarysowujący się w dalszym ciągu dynamiczny wzrost liczby studentów świadczy o dużym zainteresowaniu kształceniem na poziomie wyższym.

Rozwój państwowego szkolnictwa wyższego w miastach subregionalnych województwa podlaskiego (Łomża, Suwałki)

Powstawanie szkół wyższych na obszarach nie posiadających rozwiniętych tradycji szkolnictwa wyższego ma na celu wywołanie efektów synergicznych pomiędzy już rozwiniętym centrum dydaktyczno-naukowym w Białymstoku a ośrodkami subregionalnymi. W ośrodkach tych zachodzi potrzeba wzmacniania ich roli w sieci osadniczej, aby uchronić je przed degradacją oraz wyzwolić nowe impulsy rozwojowe, które będą sprzyjać lepszemu, bardziej równomiernemu i spójnemu rozwojowi całego regionu. Wszystkie te działania zgodne są z kierunkami rozwoju jakie mają miejsce w UE.

Państwowe szkoły wyższe istniejące w ośrodkach subregionalnych województwa podlaskiego powstały stosunkowo późno: Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży powstała w 2004 roku, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Suwałkach powstała w 2005 roku oraz Zamiejscowy Wydział Mechaniczny PB w Suwałkach w 2000 r.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Suwałkach (informacje ze stron [Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa..., (<http://www.pwszsw.edu.pl>)] została powołana na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 2005 r. W tym samym roku rozpoczęła działalność dydaktyczną na dwóch kierunkach studiów: finanse i bankowość oraz rolnictwo. W 2006 roku poszerzyła zakres kształcenia o nowe kierunki: budownictwo i pielęgniarstwo. Państwowa Komisja Akredytacyjna pozytywnie zaopiniowała wniosek na prowadzenie kształcenia na kierunku „ekonomia” na poziomie studiów pierwszego stopnia. W strukturze uczelni w 2006 roku znajdowały się cztery instytuty: Humanistyczno-Ekonomiczny, Agrobiznesu, Pielęgniarstwa i Budownictwa.

Szkoła ta jest właścicielem 5. kondygnacyjnego budynku po byłym Urzędzie Wojewódzkim. Zgodnie z uchwałami Senatu PWSZ w Suwałkach oraz Konwentu PWSZ w dniu 13 czerwca 2006 r. zostanie roz-

budowana o nowy kampus akademicki w ramach, którego powstanie szeregu obiektów kubaturowych zapewniających odpowiednią bazę edukacyjną, administracyjną, naukową, socjalną i sportową do dalszego rozwoju Uczelni.

Uczelnia współpracuje z uczelniami krajowymi (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Akademia Medyczna w Białymstoku, Politechnika Białostocka) oraz podpisała międzynarodowe porozumienia o współpracy z partnerami zagranicznymi: Białoruskim Handlowo-Ekonomicznym Uniwersytetem Konsumenta Kooperacji, Alytus College na Litwie i z Wileńskim Kolegium.

Bierze także udział w projektach współfinansowanych ze środków wsparcia, wzmacniających bazę materialną uczelni, czego przykładem jest projekt „Wyposażenie laboratoriów przedmiotowych dla Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Suwałkach” oraz o znaczeniu międzynarodowym: „Rozwój szkoleń zawodowych w Euroregionie Niemen i stymulowanie współpracy młodzieży”, „Konkurs planów biznesowych regionów przygranicznych”, „Rozwój współpracy wyższych uczelni z Alytusa i Suwałk”.

W opracowanej strategii rozwoju PWSZ, wśród kierunków działań m. in. wymieniono: zwiększenie współpracy między Uczelnią a gospodarką; rozszerzenie współpracy z uczelniami akademickimi w zakresie kształcenia ustawicznego, II stopnia, podyplomowego i studiów doktorskich; rozwój własnej kadry naukowej; uruchomienie studiów II stopnia w najbliższych 3-5 latach; uzyskanie praw doktoryzowania w najbliższych 7-10 latach istnienia Uczelni; kształcenie w językach kongresowych (głównie w angielskim i rosyjskim); stworzenie bardzo dobrych warunków socjalnych i wprowadzenie nowoczesnych metod kształcenia; umiędzynarodowienie studiów w Uczelni z uwagi na bardzo dobre położenie geograficzne miasta; docelową transformację PWSZ w Europejski Uniwersytet Pogranicza.

Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży (informacje ze stron [Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki..., ([http](http://))] powołana na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2004 r. W tym samym roku rozpoczęła działalność dydaktyczną na dwóch kierunkach studiów: zarządzanie i marketing oraz informatyka. W 2005 roku poszerzyła zakres kształcenia na kierunku pielęgniarstwo, a w 2006 r. technologia żywności i żywienie człowieka. W strukturze uczelni w 2006 roku znajdowały się trzy instytuty: Informatyki, Przedsiębiorczości, Pielęgniarstwa.

Obecna baza materialna uczelni zostanie powiększona poprzez budowę nowoczesnego kampusu, z salami wykładowymi, aulami, budynkami administracyjnymi i socjalnymi, akademikami oraz obiektami sportowymi z halami widowiskowo-sportowymi, basenami i stadionem. Według planów cała inwestycja kosztować będzie ponad 300 milionów złotych, docelowo da zatrudnienie około czterem tysiącom mieszkańców Łomży, stworzy także szansę zdobywania kwalifikacji nawet ośmiu tysiącom studentów na ponad dwudziestu wydziałach.

PWSIP nawiązała współpracę z Uniwersytetem w Monachium (Niemcy) i z Uniwersytetem w Luton (Wielka Brytania). W ramach podjętej współpracy odbywa się wymiana wykładowców, którzy prowadzą zajęcia dla studentów. W miesiącu maju i październiku 2005 roku studenci informatyki uczestniczyli w wykładach prowadzonych przez dydaktyków z Uniwersytetu w Monachium. Wykłady prowadzone były w języku angielskim.

Uczelnia ma prawo wydawać certyfikaty LCCI⁴ w zakresie Business English. W ramach zdobytych uprawnień Uczelnia może egzaminować tych wszystkich, którzy pragną uzyskać potwierdzenie znajomości biznesowego języka angielskiego.

Zakończenie

W obliczu ogólnościowych trendów rozwojowych regiony zmuszane są do dostosowywania swoich gospodarek, aby móc w pełni uczestniczyć w procesach rozwojowych. Szczególnie na obszarach położonych peryferyjnie wymusza to podjęcie działań w kierunku rozwoju opartego na wiedzy oraz wykorzystującego nowe technologie. Województwo podlaskie opracowało Regionalną Strategię Innowacji, w której zawarto działania nakierowane na rozwój innowacyjny na całym obszarze

⁴ LCCI IQ (London Chamber of Commerce and Industry International Qualifications) jest organizacją oferującą egzaminy z języka obcego, potwierdzające znajomość słownictwa z dziedziny biznes i kwalifikacje zawodowe, często nazywane „paszportem do zatrudnienia” w międzynarodowych firmach. Firma wydaje certyfikaty w 125 krajach na całym świecie. Certyfikaty LCCI są uznawane przez pracodawców, instytucje handlowe i finansowe oraz uniwersytety i inne szkoły wyższe jako dowód znajomości zawodowego języka angielskiego na całym świecie. Kwalifikacje te spełniają wszystkie zalecenia brytyjskich standardów w dziedzinie nauczania języka, British National Standards for Languages, i posiadają oficjalny status w Wielkiej Brytanii. Spełniają także wymagania stawiane przez Common European Framework of Reference Rady Europy.

województwa (szerzej [Piotrowski, 2005, s. 234-247]). Zwiększona dostępność do kształcenia wyższego, której sprzyja dynamiczny rozwój uczelni wyższych, zarówno w już ukształtowanych ośrodkach tego typu, jak i w nowych, powinno nadać innowacyjne impulsy rozwojowe dla regionu i umożliwić przełamywania zapóźnień cywilizacyjnych. Istotne staje się wzmacnianie funkcji szkolnictwa wyższego, jako jednego z ważnych elementów sprzyjających kształtowaniu funkcji metropolitalnych miasta Białegostoku [Piotrowski, Gawędzka] oraz rozwój funkcji ponadregionalnych w byłych miastach wojewódzkich (Suwałki, Łomża), jako ważnego elementu równoważenia rozwoju.

LITERATURA

- Centrum Innowacji i Transferu Technologii, <http://www.citt.pb.edu.pl>.
Deklaracja Bolońska. Szkolnictwo wyższe w Europie, http://www.menis.gov.pl/proces_bolonski/p_prawne/deklaracja.php.
Edukacja ustawiczna 2005. Raport o stanie edukacji ustawicznej w Polsce w roku 2005, Ministerstwo Edukacji i Nauki, Warszawa 2005.
Horodeński R., Sadowska-Snarska C., *Województwo podlaskie u progu XXI wieku*, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania, Białystok 2001.
Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży, <http://www.pwsip.edu.pl/ma/>.
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Suwałkach, <http://www.pwsz.suwalki.pl/>.
Piotrowski D., *Próby aktywizacji obszarów peryferyjnych w sferze innowacyjności na przykładzie województwa podlaskiego*, [w:] *Procesy dostosowawcze województwa mazowieckiego do nowych warunków otoczenia*, Rakowski W. (red.), Wyższa Szkoła Rozwoju Lokalnego, Żyrardów 2005.
Piotrowski D., *Rozwój peryferyjnego ośrodka o znaczeniu regionalnym a zmiany struktur funkcjonalno-przestrzennych na przykładzie Suwałk*, Wyższa Szkoła Rozwoju Lokalnego w Żyrardowie, Żyrardów 2004.
Piotrowski D., Gawędzka J., *Kształtowanie się funkcji metropolitalnych Białegostoku a procesy metropolizacji*, Zeszyty Naukowe Politechniki Białostockiej, /w druku/.
Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podlaskiego, Uniwersytet w Białymstoku, Białystok 2004.
Strategia Rozwoju Kształcenia Ustawicznego do roku 2010, Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu, Warszawa 2003.
Wrota Podlasia, Portal Informacyjny Województwa Podlaskiego, <http://www.wrotapodlasia.pl/pl/wiadomosci/region/nowe+technologie+nowe+inwestycje.htm>.

Streszczenie

W obliczu ogólnoswiatowych trendów rozwojowych regiony zmuszane są do transformacji. Ogromną rolę odgrywa rozwój gospodarek regionalnych opartych na wiedzy oraz wykorzystujących nowe technologie. Zwiększona dostępność do kształcenia wyższego, której sprzyja dynamiczny rozwój uczelni wyższych, zarówno w już ukształtowanych ośrodkach tego typu, jak i w nowych, powinna nadać innowacyjne impulsy rozwojowe dla regionów położonych peryferyjne i umożliwić im eliminowanie dysproporcji rozwojowych. Działania podejmowane w tym kierunku zgodne są ze Strategią Lizbońską i Deklaracją Bolońską. Na przykładzie województwa podlaskiego ukazane zostały działania zmierzające do podniesienia roli szkolnictwa wyższego oraz wykorzystania ośrodka uniwersyteckiego (Białystok) w przełamywaniu barier rozwojowych oraz zwiększania dostępności w tym zakresie poprzez tworzenie nowych ośrodków akademickich (Suwałki, Łomża).

Eliminating Development Disproportions in Availability of Higher Educations in Podlaskie Voivodeship – the Case of State’s Higher Schools

Summary

In the face of world development trends, regions have to transform. The main role of that changes will play development of regional economies based on knowledge and new technologies. Dynamic development of higher schools causes better availability of education both in formed education centres and new ones. It should bring new innovate impulses for peripheral regions and enable them to eliminate development disproportions. In accordance with Lisbon Strategy and Bolonia Declaration all activity should follow in that direction. The example of podlaskie voivodeship illustrates the role of higher education and using the university centre in overcoming development barriers and increasing availability of education through the creation of new academic centres (Suwałki, Łomża).

